

EEN DUURZAAM DROOMHUIS

Welke duurzame
stappen kun je
zelf zetten?

Verbeter
je huis

3 mini-interviews met
duurzame makers

Circulaire
klusladder

Minimagazine
najaar 2022

 milieu
centraal

Colofon

Dit minimagazine is samengesteld door Milieu Centraal ter gelegenheid van de Oktober Woonmaand 2022. De informatie in dit minimagazine is gebaseerd op de kennisbasis van Milieu Centraal. Milieu Centraal aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de gegevens en veranderende informatie. Verwijzingen naar andere websites zijn zorgvuldig geselecteerd. De inhoud van die websites valt niet onder de verantwoordelijkheid van Milieu Centraal.

Fotografie & beeld: Unsplash, weekvandegroenetuin.nl, Sarah Lazarovic, betrokken partners.

Dit magazine is gedrukt op gerecycled FSC® gecertificeerd papier. Ben je klaar met lezen, geef het dan door of gooi het weg bij het oud papier.

Over Milieu Centraal

Milieu Centraal is het kenniscentrum voor duurzaam leven en geeft consumenten praktische tips en adviezen voor iedere duurzame stap: van afval scheiden tot zonnepanelen kopen. Een externe wetenschappelijke adviesraad is onderdeel van de kwaliteitsborging. Milieu Centraal bereikt via haar websites en sociale media dagelijks 20.000 tot 30.000 consumenten en werkt samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheid en media.

Milieu Centraal
Nicolaas Beetsstraat 2A, 3511 HE Utrecht
info@milieucentraal.nl, milieucentraal.nl

© Milieu Centraal 2022. Het is toegestaan de inhoud van dit minimagazine te delen met bronvermelding Milieu Centraal.

Oost, west, thuis best.

Ken je dat gevoel? Dat je ergens komt waar je je meteen thuis voelt. Waar het behaaglijk warm is, je verrast wordt door originele details, waar de liefde en aandacht voelbaar is. Hoe fijn is het als je dat gevoel in je eigen huis hebt. Niet voor niets besteden we veel aandacht, tijd en geld aan onze woning. Ook duurzaamheid krijgt steeds meer aandacht. Misschien denk je bij duurzaam leven niet direct aan je eigen woning of je interieur. Maar ook als je gaat verbouwen of je woonkamer een make-over wilt geven, zijn er betere en minder goede keuzes te maken.

In dit minimagazine hebben we de meest belangrijke tips voor je op een rij gezet. We beginnen bij de schil van je huis; voor dat behaaglijke gevoel is isoleren een belangrijke, duurzame stap. We kijken naar de impact van je spullen en natuurlijk vergeten we de tuin niet. Ontwerpers laten zien dat mooi en duurzaam prachtig samengaat.

Duurzaam wonen betekent misschien wel vooral nadenken over de keuzes die je maakt. Grote milieu- en klimaatimpact zit in de productie, transport en gebruik van de spullen die we kopen en soms na korte tijd weer weggooien of doorgeven. Dus, koester je persoonlijke stukken. Repareer wat vaker en geef jezelf de tijd om te zoeken naar vintage meubeltjes of vraag je aannemer naar duurzamere opties.

Ons 'thuis' is immers niet alleen onze woning, maar ook onze planeet waar we allemaal een tijdje op vertoeven. Hoe mooi is het dan als de keuzes die je maakt niet alleen je eigen huis, maar ook ons 'thuis' beter en langer leefbaar houden.

INHOUD

5
**Je huis
verduurzamen**

8
**Welke impact
heeft jouw
klus?**

12
**Een
groen
hart**

14
**Ga voor
hergebruik!**

18
**Beter voor
de wereld,
prachtig voor
in huis**

19
**Feiten
en cijfers**

20
**5 creaties
van woon-
professionals**

Je huis verduurzamen

Je huis is de plek waar je je thuis voelt. Die plek creëer je niet alleen met mooie meubels en fijne accessoires, maar ook door je huis te verduurzamen. Dat levert niet alleen een comfortabeler huis op, je bespaart ook energie én je helpt het klimaat. Dat voelt goed!

Het verduurzamen van je huis combineer je moeiteloos met andere verbeteringen aan je huis met onze tips.

1

EEN COMFORTABELER HUIS MET GOEDE ISOLATIE

Koude voeten of tocht: de meeste mensen weten dat deze problemen verdwijnen door je huis beter te isoleren. Maar waar begin je? Vul de **Isolatie-zelfscan van Milieu Centraal** in en ontdek welke onderdelen van jouw huis er het slechtst aan toe zijn.

Isoleren kun je vaak slim combineren met andere werkzaamheden. Laat je een dakkapel plaatsen? Verbeter gelijk de isolatie van je dak! Verbouwen in de woonkamer? Met isolerende voorzetwanden ben je af van de kou. En zijn je kozijnen aan onderhoud toe, vervang dan gelijk de ruiten door beter isolerend glas. Hebben jouw kozijnen alleen een likje verf nodig? Vervang je glas dan door HR++ glas. Zijn de kozijnen aan vervanging toe? Kies dan voor isolerende kozijnen en triple glas: dat glas is iets dikker en isoleert nóg beter.

Geen combi mogelijk? Veel isolatieklus- sen zijn makkelijk en snel gedaan, dus zonder rommel en gedoe in huis. Zo wordt spouwmuurisolatie aangebracht van

buitenaf en kun je je vloer vaak isoleren vanuit de kruipruimte.

Let op: in een goed geïsoleerd huis komt er minder verse lucht binnen via naden en kieren. Zorg dus wel dat je goed blijft ventileren! Want slechte luchtkwaliteit is slecht voor je gezondheid.

2

SLIM WATER EN ENERGIE BESPAREN

Plannen voor een nieuwe badkamer? Dat is dé plek om water en energie te besparen. Van al het warme water dat je in huis gebruikt, stroomt namelijk 80% door je doucheputje. En het verwarmen van al dat

water, kost in een gemiddeld huishouden flink wat gas. Daar kun je op besparen met wat handige ingrepen. Bijvoorbeeld door de warmte van het wegstromende water in de douche te gebruiken om het verse water mee voor te verwarmen. Dat noem je een douche-wtw (wtw staat voor warmte-terugwinning) en dat scheelt een hoop! En kies bij een nieuwe douche voor een thermostaatkraan en een waterbesparende douchekop. Daarmee is het douchewater sneller op temperatuur én bespaar je water, zonder dat je het doorhebt. Doordat er lucht wordt bijgemengd, heb je nog steeds een fijne straal.

3

LEKKER EN MOOI WARM

Een nieuwe vloer in de woonkamer? Dat is hét moment om vloerverwarming te laten installeren. Weg met die lelijke radiatoren die alleen maar ruimte innemen en welkom lekker warme voeten. Dat is wel een hele duidelijke win-win! En je bent gelijk ook helemaal voorbereid op de toekomst waarin we met een warmtepomp of warmtenet gaan verwarmen. Deze technieken werken met water dat een lagere temperatuur heeft. Om dan je woning warm te krijgen heb je een groot oppervlak nodig. Dat kan dus met vloerverwarming, want dat is daarvoor gemaakt.

4

KOKEN MET EEN STEKKER

Ga jij voor een nieuwe keuken, zorg dan dat je klaar bent voor een toe-

komst zonder aardgas en kies voor een inductiekookplaat. Veel mensen kiezen hier al voor, omdat het lijkt op koken op gas en vele voordelen heeft. Bij een inductiekookplaat kun je de temperatuur namelijk heel snel en goed regelen. De plaat zelf wordt niet heet en warmt alleen de pan op wanneer die op de kookplaat staat. Haal je de pan 'van het vuur', dan voelt de plek nog kort warm door de warmte van de pan, maar het koelt snel af. Daarbij is er ook geen risico dat je het gas per ongeluk aan laat staan. Wel zo veilig dus! En gezond, want doordat er geen gas wordt verbrandt, is de lucht in de keuken schoner. En dan is het ook nog makkelijk schoon te houden én ziet het er strak uit. Wat wil je nog meer?

5

DUURZAAM DAK

Ruim 1,6 miljoen huizen hebben ze al en dat is niet voor niets, zonnepanelen. Je wekt er zelf duurzaam stroom mee op en dat bespaart op je energierekening. Zonnepanelen kun je zowel op een schuin als een plat dak laten installeren. Komen ze bij jou op een plat dak te liggen? Dan zou je ze kunnen combineren met een groen dak. En ook zonder zonnepanelen is een groen dak altijd een goed idee. Het zorgt voor verkoeling, vangt water op, biedt voedsel voor insecten én ziet er een stuk gezelliger uit!

Wil je weten wat de mogelijkheden zijn bij jouw huis? Check verbeterjehuis.nl

Welke impact heeft jouw klus?

Elke klus, klein en groot, heeft een milieu-impact. Ook hier kun je kiezen voor meer of minder duurzame opties. Slim(mer) ontwerpen, langer gebruiken en beter wegdoen zijn de drie pijlers waar je naar kunt kijken.

Is de klus of verbouwing die je wilt doen echt nodig, of kun je ook met kleinere ingrepen het gewenste resultaat krijgen? Dit is de belangrijkste afweging voordat je aan de slag gaat. Overweeg of (deels) opknappen of renoveren volstaat in plaats van het meteen groot aan te pakken en voor alles vervangen te kiezen.

Maak het ontwerp zo dat je zo min mogelijk materiaal nodig hebt. Kies bijvoorbeeld een lichte constructie van hout in plaats van van steen. Gebruik in je ontwerp de mogelijkheid om te werken met tweedehands materialen of met materialen die je al in huis hebt. Ontwerp tijdloos en waar mogelijk demontabel voor later hergebruik van elementen. Kies voor materialen met een lage milieu-belasting, passend bij hoe en waar je de materialen gaat gebruiken. Een verkeerd gekozen materiaal zal sneller gebreken vertonen en is daardoor eerder toe aan vervanging. Bekijk of er alternatieven zijn voor traditionele materialen, bijvoorbeeld duurzaam geteelde biobased of milieuvriendelijke materialen. Keurmerken geven je informatie over de milieuvriendelijkheid van een product of materiaal. Check hiervoor de keurmerkenwijzer.nl/overzicht/hout-en-klussen/.

Vraag de winkel of leverancier om stalen die je mee naar huis kunt nemen, bijvoorbeeld voor behang, verf of tapijt. Kleuren en materialen kunnen in de winkel anders lijken dan in de ruimte waarin je ze thuis wilt gebruiken. Door een andere lichtinval

Praktische tips bij kleine klusjes

- Koop niet te veel verf voor een klus, dan heb je ook weinig restjes. Kies wel de juiste kwaliteit, zodat de verflaag lang meegaat. Een keurmerk helpt bij het kiezen van verf. Doe de check op keurmerkenwijzer.nl.
- Kies voor behanglijm die je zelf aanlegt met water in plaats van een kant- en klare emmer. Het overgebleven lijmpoeder kun je dan later nog eens gebruiken.
- Let bij hout op keurmerken, dan weet je of het duurzaam is gekapt.
- Gebruik geen verf in spuitbussen met de drijfgassen propaan, (iso)butaan en lachgas. Die eerste twee zijn vluchtige organische stoffen die bij verkeerd gebruik schadelijk zijn voor de gezondheid. Lachgas is een sterk broeikasgas.
- Heb je nog oude gloeilampen of halogeenlampen in huis? Het is beter om die te vervangen dan te wachten tot ze stuk gaan. De extra energie die ze nu gebruiken, spaar je dan uit. Deponeer de oude lampen in een Wecyclebak, te vinden bij bouw- en supermarkten.

bijvoorbeeld; bekijk de stalen daarom op verschillende momenten van de dag. Zo voorkom je dat je een materiaal of kleur kiest die naderhand tegenvalt en ben je er minder snel op uitgekeken.

Plan van tevoren goed, meet alles nauwkeurig op en let op details. Daarmee voorkom je verspilling van materialen en producten. Houd rekening met de verkrijgbaarheid en levertijd van tweedehands of minder gangbare materialen, dan word je niet 'gedwongen' een minder milieuvriendelijk alternatief te kiezen.

Koop niet meer dan je nodig hebt en laat materialen eventueel al op maat zagen in de bouwmarkt. Gereedschap dat je niet vaak nodig hebt, kun je soms huren (bijvoorbeeld bij de bouwmarkt, maar er zijn ook apps en websites waarmee je gereedschap kunt huren van anderen in de buurt). Laat het restmateriaal in de bouwmarkt achter als je het niet kunt gebruiken; misschien heeft een andere koper er iets aan, en het scheelt afval om af te voeren vanuit huis. Maar koop ook niet té krap: met extra autotripjes naar de bouwmarkt belast je het milieu ook extra. Bewaar de aankoopbonnen om onaangebroken verpakkingen eventueel te kunnen ruilen of teruggeven. Natuurlijk kun je ook een professionaal inschakelen. Werkzaamheden die specialisatie of ervaring vereisen, kan een vakman vaak beter, sneller en met minder materiaalverlies. Een goed uitgevoerde klus zorgt bovendien dat het resultaat langer meegaat. Deze en meer informatie vind je op milieucentraal.nl/ verbouwen.

Waarom circulair?

Met alles wat wij doen, gebruiken we grondstoffen: voor ons voedsel, vervoer, kleding, meubels apparaten enzovoort. De vraag naar grondstoffen stijgt nog steeds, terwijl de beschikbaarheid van grondstoffen afneemt. We moeten daarom slimmer omgaan met de schaarser wordende grondstoffen en onze milieudruk verminderen. Nederland wil in 2050 een circulaire economie zijn. In een circulaire economie hebben we zo min mogelijk afval, gebruiken we onze spullen langer, hergebruiken en delen we producten en is afval de grondstof voor nieuwe producten zodat we minder grondstoffen nodig hebben.

Drie tips voor een duurzamere woninginrichting:

- 1** Koop minder nieuwe meubels en spulletjes voor in huis. Het kost veel materiaal en energie om meubels te maken en te vervoeren. En (fossiele) energie betekent CO₂-uitstoot.
- 2** Koop tweedehands meubels. Zo verleng je de levensduur van stoelen en banken. Tweedehands meubels zijn vaak in de basis van goede kwaliteit. Anders gingen ze niet zo lang mee!
- 3** Onderhoud je meubels goed en repareer ze (of laat het doen). Dus als je bank inzakt, of de stof loslaat, ga aan de slag en je meubels zijn weer als nieuw.

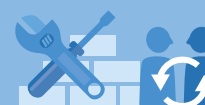
ZO KLUS JE CIRCULAIR

★★★ Slimmer ontwerpen

- 1** Vind oplossingen om minder ingrijpend te verbouwen.
- 2** Ontwerp met de toekomst in gedachten.
- 3** Kies milieuvriendelijke, biobased materialen die je kunt hergebruiken.
- 4** Wees zuinig met energie en materialen.

★★ Langer gebruiken

- 5** Deel en leen gereedschap.
- 6** Kies tweedehands materialen.
- 7** Repareer wat mogelijk is.
- 8** Geef spullen en materialen een tweede leven.
- 9** Plan onderhoud in.

★ Beter wegdoen

- 10** Lever je bouwafval gescheiden in voor hergebruik.

Een groen hart

Ook je tuin of je balkon kan bijdragen aan je woongenot. En als je met één van de volgende tips aan de slag gaat, is dat ook nog eens goed voor het milieu. Een groene tuin is voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering, draagt bij aan meer biodiversiteit in je eigen tuin, en heeft minder kans op plagen.

TIP 1

ONTSTEEN JE TUIN

Tegels vervangen door groen in je tuin is goed voor het klimaat en de natuur. In een groene tuin heb je minder wateroverlast, is het koeler in de zomer en een groene tuin is goed voor allerlei dieren, insecten en vogels. Streef naar minimaal 60 procent van je tuin groen.

TIP 2

GEEF JE TUIN EEN GEZONDE BODEM

In een rijke en luchtige voedingsbodem groeien en bloeien planten goed. Maak de bodem gezond en vruchtbaar door er compost of organische mest door te scheppen. Gebruik niet te veel mest, want dan worden planten juist slap en kwetsbaar. Gebruik je potgrond voor je planten in potten en bloembakken? Kies dan liever voor potgrond zonder veen, zoals potgrond op basis van kokos. Bij de winning van veen komt namelijk erg veel CO₂ vrij.

TIP 3

PLANT EN ZAAI

Hoe beter planten bij jouw tuin passen, hoe gezonder en sterker ze zullen zijn. Denk goed na over welke planten waar in je tuin het beste tot hun recht komen. Als planten op de juiste plek staan, hebben ze minder onderhoud en water nodig, en zijn ze minder vatbaar voor plagen en ziektes. Plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen, zijn beter voor de natuur. Koop het liefst biologische zaden en planten, je herkent ze aan een milieukeurmerk.

TIP 4

STIMULEER DE BIODIVERSITEIT

Een groene tuin of groen balkon is aantrekkelijk voor allerlei beestjes. Je tuin wordt vanzelf door ze ontdekt als je zorgt voor een natuurlijke tuinafscheiding en voldoende voedsel, schuilplekken en nestmogelijkheden. Een tuin vol leven is niet alleen leuk om naar te kijken, maar ook nuttig. Verschillende beestjes helpen je tuin gezond en vrij van plagen te houden.

TIP 5

MAAK JE OMGEVING KLIMAATBESTENDIG

Groene tuinen zijn ook belangrijk voor het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering, zoals hitte, droogte en wateroverlast. Een groene (gevel) tuin, groen balkon of groen dak werkt verkoelend in periodes van hitte. Bovendien zorgt een groene tuin voor minder wateroverlast. Door regenwater op te vangen, zorg je ervoor dat je in tijden van droogte je tuin mooi en gezond kunt houden zonder veel kraanwater te gebruiken. Kijk op groenesubsidiewijzer.nl of je gemeente subsidie geeft voor het vergroenen van je tuin.

TIP 6

VOORKOM PLAGEN EN ONKRUID

Slakken, bladluizen en andere beestjes horen bij de natuur en dus ook een beetje bij de tuin. Maar hoe voorkom je dat ze uitgroeien tot een plaag? Hoe gezonder en sterker planten zijn, hoe minder snel ze ziek worden. Zo voorkom je onnodig gebruik van bestrijdingsmiddelen. Toch plaagdieren? Je kunt de natuurlijke vijanden van plagen uitnodigen, zorgen dat de beestjes jouw tuin geen aantrekkelijke plek vinden of ze in de val lokken. Onkruid kun je vaak makkelijk verwijderen met je handen, een schop en een schepje.

TIP 7

DUURZAAM ONDERHOUDEN, INRICHTEN EN GEBRUIKEN

Een goed onderhouden tuin of balkon ziet er niet alleen mooi uit, maar is ook goed voor het milieu. Als je je tuin slim inricht, heeft je tuin niet veel onderhoud nodig. Zorg ook voor goed onderhoud van je tuingereedschap en meubelen. Gereedschap gaat langer mee als je het na gebruik schoonmaakt. Een duurzame keuze is ook om tuingereedschap te delen met vrienden, familie of burens. Dat bespaart materialen en kosten. Ga het liefst voor tweedehands tuinmeubelen in plaats van nieuw.

Ga voor hergebruik!

Steeds meer mensen gaan voor een opgeknapte stoel, bank, of zelfs een wasbak. Of ze kiezen voor een uniek product, helemaal gemaakt van bestaand materiaal. Gelukkig is er steeds meer keus zodat ook jij mee kunt doen. Drie ontwerpers laten zien waarom duurzaam wonen een stijlvolle keuze is.

Een uniek meubelstuk dat alleen bij jou thuis staat. En nog duurzaam ook.

Naam: Bastiaan Tolhuijs

Slim ontwerp: maakt nieuwe dingen van bestaand materiaal

tolhuijs.nl

Jullie ontwerpen via 'de omgekeerde wereld'. Hoe zit dat?

'Wij maken niet eerst het ontwerp en voegen daarna de materialen toe zoals de meeste ontwerpers doen. Wat we voor handen hebben, is ons startpunt. We werken met materialen die klaar waren voor de schroot, maar die nog waardevol genoeg zijn om opnieuw te gebruiken.'

Waarom bestaande materialen?

'Iedereen, de industrie, ontwerpers en consumenten, zou bewuster moeten worden van de enorme hoeveelheid afval die we weggooien. Met onze manier van werken laten we zien dat het mogelijk is om van afval mooie dingen te creëren, als je er maar creatief naar kijkt. Upcyclen is geweldig voor de creativiteit. Ik houd ervan om iets bestaands zo om te vormen dat het een geweldig nieuw product wordt.'

Heb je een voorbeeld?

'Stel, je wilt onze Hook'd hanglamp [zie pagina 18] produceren van nieuw staal. Dan kost dat niet alleen nieuwe grondstoffen, maar ook zeer veel energie voor de productie. Doordat wij bestaande materialen gebruiken, hoeft je geen energie te verbruiken voor de productie van staal. En je voorkomt dat de materialen worden omgesmolten tot 'nieuw' staal, dat trouwens door het omsmeltp proces ook nog van mindere kwaliteit is.'

Hoe ga je te werk?

'We bezoeken fabrieken of ze benaderen ons om een samenwerking aan te gaan. We bekijken het materiaal. Daarna gaan we aan de slag: brainstormen, 3D-modellen en prototypes maken, herontwerpen, gebruikservaringen toetsen, productiebedrijven zoeken, technische tekeningen maken, kostprijscalculatie en vermarkten.'

Daarnaast geloven wij dat niet alleen materialen, maar ook mensen een tweede kans verdienen. Daarom laten wij onze producten maken in gevangenissen en jeugdgevangenissen. Wij betalen voor de opleiding die de gedetineerden nodig hebben om dit te kunnen doen. Hiermee helpen we ze met een opleiding én werkervaring die ze nodig hebben om de arbeidsmarkt op te gaan.' ▶

Naam: Esther Derkx

Hergebruikt: wastafels, toiletten en tegels
tattootoilet.nl

Wat ontwerp je?

'Ik maak kunststukken van saaie witte wasbakken en sanitair.'

Waarom werk je met gebruikte materialen?

'Als mensen een nieuwe badkamer willen, gooien ze vaak al het sanitair in de container. Jammer, want een wasbak wordt gemaakt voor het leven en kan dus prima nog een extra ronde mee. Zeker nu grondstoffen schaarser worden, zullen

Beter voor de wereld, prachtig voor in huis

we het moeten doen met de producten die we nu eenmaal in huis hebben. Als ontwerper vind ik het interessant om te kijken wat de mogelijkheden zijn met dit bestaande materiaal. Ik bespaar hiermee grondstoffen en verminder de afvalberg door te hergebruiken.'

Hoe ga je te werk?

'Ik maak mijn ontwerpen op de computer. Daarna worden ze geprint met glazuren en een laklaag. Vervolgens breng ik het ontwerp aan op het sanitair en wordt het afgebakken in de keramiekoven. Het ontwerp versmelt en wordt één geheel met het sanitair. Zo kan die saaie toiletspot juist dé eye-catcher van je badkamer worden.'

En dat doe je allemaal bij de mensen thuis?

'Nee, dat niet. Gelukkig is het heel gemakkelijk om zelf je wasbak te demonteren. Op internet vind je veel manieren om dit te doen. Als ik klaar ben, kun je de wasbak zo weer terughangen met de bestaande kraan, zonder dat er een loodgieter aan te pas hoeft te komen.'

Geïnspireerd door Esthers verhaal?
Bezoek haar dan op de VT wonen & design beurs

Naam: Jop Bijholt

Hergebruikt: stoelen
stoelen-dans.nl

Wat maak je?

Een nieuw jasje voor een oude stoel. Of preloved, zoals ik het liever noem!

Waar ben je begonnen?

'Bij een stoel van mijn overgrootoma. Die was kapot en de familie wilde 'm weggooien. Er zaten scheuren in de stof, maar ik vond het zonde om de stoel weg te doen. Dus besloot ik 'm mee naar huis te nemen en er in mijn schuur een project van te maken. Ik heb de stoel daar in de

avondurtjes helemaal opgeknapt. Dat beviel zo goed dat ik er mijn beroep van heb gemaakt.'

Wat voor materialen gebruik je?

'Ik hergebruik zoveel mogelijk materialen. Ik knap het hout op, ik verzorg het metaal, ik werk met gerecyclede stoffen; ik heb een leverancier die van petflessen en oude wollen truien nieuwe stoffen maakt. Als er bijvoorbeeld een veer in de zitting van een stoel is gesprongen, moet die wel echt vervangen worden door een nieuwe.'

Waarom werk je met gebruikte materialen?

'Of een stoel nou uit de jaren '30, '40 of '50 komt, het frame is vaak nog heel goed. Maar toch kopen een hoop mensen nog veel nieuwe meubels, die vervolgens ook weer weggegooid worden, waarvoor we steeds maar nieuwe grondstoffen nodig hebben. En mede daardoor putten we de wereld uit. Terwijl spullen vaak nog te repareren zijn. Sterker nog, je krijgt er een toffe stoel met een goed verhaal voor terug.'

Hoe ga je te werk?

'Ik werk met bestaande en afgedankte stoelen. Die krijg ik gedoneerd of vind ik op straat, in de kringloop of via Marktplaats. Van design tot vintage. Vervolgens vervang ik alles wat niet meer goed is: het binnenwerk, de stof, een nieuwe laklaag. Het frame blijft altijd bestaan. Natuurlijk vervangen we wel dingen als gebroken poten. En dan kan de stoel zo weer een hele generatie mee.'

Beter voor het milieu, prachtig voor in huis

Wie kiest voor een opgeknapt meubelstuk is goed bezig. Zo verbruik je namelijk minder grondstoffen en dat is beter voor het milieu. Zie het ook als een uitdaging: ga (online) schatzoeken en kom terug met een uniek exemplaar. Hergebruiken in plaats van nieuw is sowieso altijd een duurzamere keus.

Een stoel met een ziel

Dit is de 'De Troon'-stoel van Stoelendans, een favoriet van Jop. 'Een klant kwam met deze enorme fauteuil aanzetten en vroeg of ik dacht dat een nieuw leven voor deze stoel mogelijk was. Het zou een flinke klus worden, maar ik durfde de uitdaging wel aan. En de eigenaar gelukkig ook. Hij bedacht zelf de bijnaam De Troon, zocht een prachtige koninklijke velvet blauwe stof uit en ik ging aan de slag. Als je het eindresultaat ziet, geloof je bijna niet dat deze stoel er ooit zo slecht uit heeft gezien. Nu is het

een pronkstuk in de woonkamer van de klant. Voor mij een perfect voorbeeld van hoe je een stoel een tweede leven kunt geven.'

Duurzame toiletfontein

Uit de serie 'Gered sanitair' van Tattotoilet is dit ontwerp 'oldschool' een favoriet van Esther.

'Dit ontwerp is geïnspireerd op tatoeages. Het bestaat uit een kleurrijke tekening van vogels en bloemen. Ik heb de link naar een tatoeage zo echt mogelijk proberen te maken door er een foto van getatoeëerde huid onder te zetten.'

Een lamp met een verhaal

Dit is de Hook'd lamp van Tolhuijs, een favoriet van Bastiaan. 'Bij onze partner Bruynzeel Storage Systems gebruiken ze de haakjes in de poedercoaterij. Nadat het product is gecoat, worden de haakjes weggegooid. Dit zijn duizenden kilo's aan staal van 3 miljoen haakjes per jaar. Doordat wij deze haakjes direct bij hen ophalen en er een lamp van maken, voorkomen we materiaaldeggradatie en de verspilling van energie voor het omsmelten van het staal. En omdat de haakjes worden gebruikt in de coaterij krijgt de lamp een typisch kleurverloop wat ervoor zorgt dat elke lamp uniek is!'

FEITEN & CIJFERS

De gemiddelde CO₂-uitstoot bij de productie van een meubel is 45 kg CO₂, dat staat gelijk aan **12.000** uur een led-lamp laten branden.

Een duurzame bos om je keuken of woonkamer op te fleuren? Pak de fiets en haal de mooiste **verse bloemen** uit een pluktuin. Of google waar biologische bloemen te koop zijn.

Wist je dat je ook bij Milieu Centraal terecht kunt als je samen met je medebewoners een **digitale buurtschuur** in wilt richten? Dan kun je samen doen met bijvoorbeeld een klopboormachine of een hoge trap. Kijk op milieucentraal.nl/jouwgemeentedeelhet

Wereldwijd is er iets meer dan 4 miljard hectare bos, **ongeveer driekwart voetbalveld** (0,5 hectare) per persoon. Dat is zo'n 30% van het totale landoppervlak op aarde. Tussen 2011 en 2018 verdween daarvan jaarlijks gemiddeld een oppervlak ter grootte van Nederland. Wil je een steentje bijdragen aan duurzaam bosbeheer, koop dan hout met een FSC-keurmerk. Alle informatie over keurmerken vind je in de keurmerkenwijzer.nl

Wanneer je de aankoop van nieuwe spullen kunt vermijden door bijvoorbeeld tweedehands te kopen, delen, lenen, repareren of op te knappen, kun je de milieupact flink omlaag brengen, soms wel **met 25%**.

De besparingen door aankopen op Marktplaats in de categorie 'meubels' worden geschat op 52 miljoen kg CO₂ per jaar, dit komt overeen met de productie ongeveer **2 miljoen tafels**. Dus allemaal naar Marktplaats voor vintage klassiekers en tweedehands studeerkamers.

Online een vintageparel gevonden? Let wel op het aantal kilometers dat je moet afleggen, te ver weg vermindert de milieuwinst van je tweedehands aankoop. Gemiddeld ligt dit kantelpunt **rond de 230 km**.

Twee vliegen in 1 klap. Plaats je een uitbouw of heb je een plat dak? Dan kan een **groen dak** zorgen voor verkoeling, het opvangen van water en meer natuur rond je huis. Je kunt er in sommige gemeentes ook nog eens subsidie voor krijgen.

5 creaties van woonprofessionals

De voldoening is groot als het lukt een kast op te knappen of zelf een vloer te leggen. Maar nog meer voldoening geeft het als je de klus duurzaam voor elkaar krijgt. Dat kan door schadelijke stoffen te mijden en bewust voor goede materialen te kiezen. Materiaal opnieuw gebruiken is nóg duurzamer.

We vroegen vijf woonprofessionals aan de slag te gaan met een favoriet, bestaand voorwerp. Niet alleen geven ze zo materialen en meubelstukken een nieuw leven, maar ook elk hun eigen twist aan hun interieur.

Het DIY-behang van Jet van der Graaf

Wie dit ziet, bekijkt oude boeken voortaan met andere ogen. Want...kan het misschien ook behang worden? Jet laat zien dat alles mogelijk is. Op rommelmarkten en in kringloopwinkels vind je volop 'uitgelezen' boeken, waarvan de pagina's, al dan niet geïllustreerd, nog een prachtige kans kunnen krijgen aan de muur. Zin gekregen? Op de website Zootje Geregeld vind je alle aanwijzingen om zelf aan de slag te gaan. [@JET.VANDERGRAAF](#)

Een mix van erfstukken, gepimpte tweedehands items en een mooi nieuw designstuk staat garant voor een inspirerend, duurzaam én tijdloos interieur.

Het bijzettafeltje van Wilma Kerpel

Op het eerste gezicht misschien niks bijzonders, maar toen Wilma dit oude tafeltje zag staan in een grote loods, begon het direct te kriebelen. Na een korte check – het was gelukkig nog stevig en stabiel – nam ze het mee naar huis om op te knappen. Met wat schuurwerk en twee kleuren verf was de metamorfose al een feit. Zie hier de bijzondere aanwinst: met lichtgroen blad en een diepzwarte poot. [@KRINGLOOPSCHAT](#)

Het leeuftafeltje van Karen Verhoeven

Het was even een klus, maar het resultaat is dan ook prachtig: Karen wist zowel het blad als de leeuftafel van dit vintage tafeltje een metamorfose te geven. Toen ze hoorde dat bij haar in de buurt essens werden gekapt, heeft ze gevraagd of ze de resten mocht gebruiken. Dat is verzaagd tot kleine latjes en in visgraatmotief gelegd. Met leren veters en koperdraad kreeg de leeuftafel een oprisser. [@HJEMMEBY_KAREN](#)

De caféstoelen van Jantien Broere

Bij het sluiten van een bruin café in de buurt werden de oude stoelen in een container gedumpt. Jantien zag haar kans schoon en vroeg of ze er een paar mocht meenemen. Ze had al meteen gezien dat de stoelen nog in prima staat waren. Een beetje oubollig misschien, maar na een algehele opknopbeurt loste ze dat op door de poten een eigentijdse rode 'dip' te geven met een friswitte band. @DESIGNSTUDIOJANTIENBROERE

Het kastje van Anne-Claire Martens

Zo lang als ze zich kan herinneren, stond dit kastje in de kamer van haar vader. Uiteraard wilde Anne-Claire het in ere houden, maar het was wel tijd voor een flinke opknopbeurt. Ze begon met een paar lagen krijtverf in een fraaie oudroze kleur. Het beslag verving ze door knoppen van gerecycled messing. Bij de kringloop vond ze de oude sleutelplaatjes die perfect bleken te passen. @ANNECLAIREMARTENS Stool: Tout Antiques

MEER LEZEN & VERDIEPING

Klussen & verbouwen

Een scala aan tips en stappenplannen vind je op de website van Milieu Centraal, milieucentraal.nl/klussen:

- Het juiste hout kiezen
- Verantwoord verf kiezen
- Stuken en behangen
- Schilderen van hout, muren en plafonds
- Vloeren en vloerbedekking
- Binnenmuur of tussenwand plaatsen
- Zelf vloer isoleren
- Zelf dak isoleren
- Stappenplan voorzetwand voor isolatie

Podcastserie

Milieu Centraal sprak circulaire, duurzame ondernemers. De inzichten en geleerde lessen van deze voorlopers, zoals Merijn Tinga en Elisah Pals kun je beluisteren in onze podcastserie. De playlist vind je o.a. op Spotify, of kijk op milieucentraal.nl/podcasts.

Lang leve je spullen

Onderzoek van Milieu Centraal en PBL toont aan dat consumenten vaak meer dan 25% kunnen besparen in klimaatimpact door circulaire keuzes te maken. Bijvoorbeeld door te kiezen voor delen en lenen, tweedehands, reparatie of refurbishment in plaats van nieuw kopen. Het onderzoek toont voor een breed palet aan gebruiksvoorwerpen en diensten aan dat besparingen in klimaat- en milieu-impact mogelijk zijn. Op milieucentraal.nl/langlevejespullen vind je het rapport.

Community

Steeds meer mensen en merken zetten zich in voor een duurzamer interieur. Zo is TheSubstitute.nl een community van duurzame merken en professionals in de interieur- en bouwbranche. Zoek je een duurzame woonprofessional om je te helpen, dan kun je bij hen terecht.

Sarah Lazarovic